

پژوهشی در طراحی و ساخت "خرپای کمان مرکب چوبی" برای پوشش دائم حیاط خانه قائم مقامی در یزد

نویسندگان :

آزاده خاکی قصر، استادیار دانشکده هنر و معماری دانشگاه یزد

Email: a.khaki@yazduni.ac.ir

حسین پورمهدی قائم مقامی، استادیار دانشکده هنر و معماری دانشگاه یزد

Email: h.ghaemmaghani@yazduni.ac.ir

چکیده

نوشتار حاضر در پی بیان امکان‌ها و محدودیت‌هایی است که در جریان پژوهش، طراحی و ساخت سازه سبک دائم در قالب خرپای کمان مرکب چوبی برای پوشاندن یکی از حیاط‌های خانه‌های تاریخی یزد، به نام "خانه قائم مقامی"، اتفاق می‌افتد. علت پوشاندن حیاط، به عنوان ایده طراحان برای باز-استفاده حیاط خانه به عنوان نشیمن امروزی برای زندگی جدید بر اساس کالبدی اصیل است.

از آنجا که پژوهش حاضر میان رشته‌ای بین معماری، سازه و مرمت است، اهداف مترتب بر آن، چنین بیان می‌شود:

- هدف معماری: حفظ استعداد حیاط به منظور دیدن آسمان است. خواسته حیاط این است که آسمان را ببیند.

- هدف سازه: پیوند سازگار میان سازه الحاقی و سازه موجود از نظر رفتار سازه

- هدف مرمت: همخوانی و تناسب فرم سازه الحاقی با معماری بافت تاریخی شهر یزد

طراحی بر اساس روش شبیه‌سازی در محیط سه بعدی و ماکت‌های متعدد با مقیاس‌های متفاوت انجام شد اما هیچکدام از جوابها در برآورده ساختن اهداف کاملاً موفق نبودند. با جایگزینی قابلیت‌سنجی مصالح در مقیاس واقعی برای ایجاد فرم‌های مستعد به جای روش شبیه‌سازی و قرار گرفتن در مسیر یک به یک ساختن، "طراحی" و "ساخت" از تفکیک اجباری رها شدند. به این ترتیب جوابهای مستعد تری برای پروژه بروز یافتند. در نهایت هفت تیر چوبی در قالب خرپاهای کمان مرکب شکل گرفتند. خرپاها بر روی عرض حیاط مستقر شدند و پوششی دائم که تداعی گر فرم هلالی است روی حیاط برپا شد.

از نتایج پژوهش حاضر می‌توان چنین اشاره کرد: گزینه‌های طراحی که دارای دستمایه‌هایی برای ساخت هستند، طراحی را به سمت واقعی شدن و چالش داشتن با واقعیت مسائل ارتقاء می‌دهند. با این نگاه می‌توان استعداد آنها را در "ساختمایه" داشتن آنها دانست. لذا بر اثر وجود ساختمایه برای طرح، واسطه‌ای برای طراحی نزدیک به اجرا خواهیم داشت.

کلید واژه‌ها :

خرپای کمان مرکب چوبی، پوشش دائم حیاط، حیاط خانه قائم مقامی، ساختمایه